

O QUAE MUTATIO RERUM!*

Het Katholiek Vlaamsch Oud-Hoogstudentenverbond

Het Katholiek Vlaamsch Oud-Hoogstudentenverbond (KVOHV) behoort tot de traditie van oud-hoogstudentenbonden waarvan de eerste in 1886 van start ging. Zo werd onder impuls van Emiel De Visschere in december 1886 de Oud-Hoogstudentenbond van West-Vlaanderen opgericht. In navolging van West-Vlaanderen werden er ook oud-hoogstudentenbonden opgericht in de vier andere Vlaamse provincies. Samen bleezen ze in 1907 de voormalige Vlaamse Katholieke Landsbond nieuw leven in onder de naam Katholieke Vlaamse Landsbond (KVL). Het voornaamste strijdpunt van de oud-hoogstudentenbonden was de ver-nederlandsing van het onderwijs en van de Gentse universiteit. Wegens de oorlog en de deelname aan het activisme van tal van vooraanstaanden hielden de meeste bonden na 1918 op te bestaan. Reeds vanaf 1924-1925 werden naar aanleiding van de Leuvense studentenrevolte, nieuwe oud-hoogstudentenbonden opgericht in Antwerpen, Oost- en West-Vlaanderen. Zij kwamen evenwel nooit tot een krachtenbundeling, terwijl de naoorlogse KVL onder de leiding van Frans Van Cauwelaert een veel bredere beweging was geworden. De afwezigheid van een actieve oud-hoogstudentenbond bleef niet onopgemerkt voor het Katholiek Vlaams Hoogstudentenverbond (KVHV). Voorzitter Piet Meuwissen richtte in 1933 de Oud-Studentenbond

De eerste *Tijdingen van het KVOHV* verschenen vanaf juli 1937 in het weekblad *Nieuw Vlaanderen*. Voor niet-abonnees werden deze berichten tot augustus 1939 driemaandelijks in een bundel onder dezelfde titel uitgegeven. Vanaf dan kreeg de achterzijde van *Nieuw-Vlaanderen* de ondertitel *Mede-Organ van het Katholiek Vlaamsch Oud-Hoogstudentenverbond*. [ADV.N, VY900073 en VY9000001]

Leuven (OSB) op. In Antwerpen werd twee jaar later een Katholieke Vlaamse Oud-Hoogstudentenbond (KVOHB) gesticht. De

twee verenigingen vonden elkaar al snel en smolten op 8 maart 1936 samen tot het Katholiek Vlaamsch Oud-Hoogstudentenverbond (KVOHV). Het KVOHV werd van meet af aan georganiseerd als een landelijke federatie met een centrale raad en vijf gouvondens. Het secretariaat was in handen van de Brusselse advocaat Andreas Van Houwe, die het in september 1938 aan algemeen secretaris Jozef Custers overdroeg. Van 1936 tot 1940 was Hendrik Van de Wijer voorzitter van het KVOHV. Als drijvende kracht achter *Nieuw Vlaanderen*, een onafhankelijk Leuvens initiatief met rechtse intellectuele inslag, zorgde hij ervoor dat dit weekblad de spreekbuis werd van het KVOHV. Hoewel het tijdschrift pas van juli 1937 officieel het orgaan van het KVOHV werd, leunden zowel de oud-hoogstudentenbond als het tijdschrift inhoudelijk meteen dicht bij elkaar aan. Beide streefden naar federalisme en een concentratie van rechtse Vlaamse en katholieke krachten. In de zomer van 1936 organiseerden ze trouwens, samen met de KVL, een succesvol Congres van de Vlaamse Concentratie. Een daaropvolgend gepland congres over federalisme ging uiteindelijk niet door. Het KVOHV organiseerde verder politieke diners met vooraanstaande tafelsprekers, centrale voordrachten over actuele thema's en publiceerde brochures over het taalstatuut in het leger en de 'kolonisatie' van Vlaanderen. Daarnaast bleef het KVOHV contact houden met het KVHV, onder meer

DE GROOT-NEDERLANDSE BEWEGING

Arie W. Willemsen en de Vlaamse beweging

op de jaarlijkse Vlierbeekfeesten, waar in 1938 een overkoepelend Vlaams Academisch Verbond werd opgericht.

De Tweede Wereldoorlog betekende het einde voor de actieve werking van het KVOHV. In 1950 werd in Antwerpen opnieuw een Vlaams Oud-Hoogstudentenverbond opgericht, ofschoon er onder voorzitterschap van Corneel Heymans in maart 1951 een algemene vergadering van het KVOHV werd georganiseerd. Beide verenigingen versmolten in mei 1951 tot het Algemeen Vlaams Oud-Hoogstudentenverbond (AVOHV), dat vanaf 1960 het Verbond der Vlaamse Academici (VVA) zou heten. Het archief van het KVOHV (BE ADVN AC819) werd onlangs (her)ontdekt en door het ADVN ontsloten. Gevormd door secretaris Jozef Custers, omvat het archief voornamelijk de periode 1938-1940. Via Jozef De Troyer kwam het archief in de jaren 1970 bij VVA-voorzitter Pieter Carpentier terecht. Na zijn overlijden werd het samen met zijn persoonlijk archief (BE ADVN AC817) en het archief van VVA Antwerpen (BE ADVN AC818) aan het ADVN overgedragen. Het archief van het KVOHV bevat uitgebreide briefwisseling betreffende de algemene werking en de centrale raad. Dossiers over de bestuursvergaderingen, de afdelingen, ledenwerving en activiteiten vervulden samen met knipsels over standpunten en andere katholieke studentenbewegingen dit boeiende archief. [tr]

Vanuit de Vlaamse beweging is steeds toenadering gezocht tot onze noorderburen. Die Groot-Nederlandse gedachte is enerzijds te verklaren vanuit de historische politieke eenheid van de Nederlanden onder de Bourgondiërs en de gemeenschappelijke strijd tegen bijvoorbeeld de Spaanse Habsburgers. Anderzijds werd deze gedachte gevoeld door het taalnationalisme uit de negentiende eeuw. De Groot-Nederlandse beweging streefde aanvankelijk naar de politieke hereniging van de Zeventien Provinciën. Hoewel die aspiratie behouden bleef, verschoof na de Tweede Wereldoorlog de concrete aandacht naar de culturele samenwerking tussen Nederlanders en Vlamingen. Een van de spilfiguren bij deze uitwisseling tussen Noord en Zuid was professor Arie W. Willemsen.

Arie Wolter Willemsen werd op 29 januari 1930 geboren in Terwolde, Nederland. Na zijn middelbare schooltijd studeerde hij geschiedenis aan de Rijksuniversiteit in Utrecht. Daar kwam hij in contact met Pieter Geyl die optrad als zijn promotor voor een proefschrift over het Vlaams-nationalisme. Zijn dissertatie werd in 1958 gepubliceerd onder de titel *Het Vlaams-nationalisme 1914-1940* en was de eerste geobjectiveerde en wetenschappelijke studie over het Vlaams-nationalisme die na de Tweede Wereldoorlog verscheen. De Vlaamse beweging zou Willemsen niet meer loslaten.

Toen Willemsen in december 2003 overleed,

werd zijn persoonsarchief (BE ADVN AC596) door de familie overgedragen aan het ADVN. De schenking bestond uit meerdere verhuisdozen die na verwerking werd herleid tot drie strekkende meter archief. Het persoonsarchief is vooral van belang voor de studie van de Groot-Nederlandse gedachte na de Tweede Wereldoorlog. Het weerspiegelt duidelijk dat Willemsen gedurende zijn hele leven betrokken was bij talrijke initiatieven ter bevordering van de culturele samenwerking en integratie tussen Nederland en Vlaanderen. Zo vinden we stukken terug

*Refrein van het oud-hoogstudentenlied "O, alte Burschenherrlichkeit", in het Nederlands bewerkt tot "Oude Roldersklacht".

Toespraak door Arie W. Willemsen tijdens de voorstelling van *Twintig Eeuwen Vlaanderen*, Brussel, 9 mei 1972. [Foto, ADVN, 2004/033]

